

Ontwikkelingen in alcohol- en druggebruik onder 15- en 16-jarige scholieren, 2011-2015

Het ESPAD (European School Project on Alcohol and other Drugs) is een vierjaarlijkse internationale studie naar middelengebruik bij scholieren in het regulier onderwijs in de leeftijd van vijftien en zestien jaar. In het kader van het Alcoholcongres 2016 heeft een eerste analyse plaatsgevonden van de belangrijkste ESPAD-cijfers met betrekking tot alcohol- en druggebruik. Die worden hier beschreven. De definitieve cijfers, met internationale vergelijkingen, worden in september 2016 gepubliceerd. Onderstaande cijfers zijn voorlopig, er kunnen nog kleine correcties plaatsvinden.

1. Alcoholgebruik (in %)

	2011	2015	Vershil ¹
Ooit	84	73	-11
Laatste 4 weken	64	49	-15
Binge drinken ² laatste 4 weken (% van alle scholieren)	51	39	-12
Binge drinken ² onder drinkers (in de afgelopen 4 weken gedronken)	75	72	-3

2. Leeftijd eerste keer alcoholgebruik

	2011	2015	Vershil
Gemiddelde leeftijd eerste keer alcohol	13.1	13.4	+0.3 jaar

3. Soorten dranken gedronken in de afgelopen 4 weken (in %)

	2011	2015	Vershil
Alcohol arm bier	-	30	
Bier	44	36	-8
Cider	-	24	
Breezers	51	32	-19
Wijn	27	25	-2
Sterke drank	44	35	-9

¹ De vet-gedrukte cijfers geven aan dat er een statistisch significant verschil is tussen 2011 en 2015.

² Binge drinken: consumptie van 5 alcoholische drankjes of meer bij één gelegenheid.

4. Verschillen alcoholgebruik tussen schoolniveau's (in%)

	Vmbo-b/k		Vmbo-g/t		Havo		VWO	
	2011	2015	2011	2015	2011	2015	2011	2015
Alcohol ooit	83	70	86	79	88	71	80	70
Alcohol afgelopen maand	64	52	68	53	67	51	57	42
Bingen afgelopen maand onder drinkers	86	80	78	77	75	70	53	58

5. Verschillen in bingedrinken tussen jongens en meisjes (in %)

	2011		2015	
	Jongen	Meisje	Jongen	Meisje
Bingen	53	49	38²	40
Bingen onder de drinkers	76	75	71	75

6. Drugsgebruik (in%)

	2011	2015	Vershil
<i>Cannabis</i>			
Ooit	27	22	-5
Laatste 4 weken	14	12	-2
<i>Ecstasy</i>			
Ooit	4.1	3.1	-1
Laatste jaar	3,0	2.8	-0,2
Laatste 4 weken	1.2	1,5	+0,3
<i>Enigerlei harddrugs³</i>			
Ooit	5.7	5.2	-0.5

² Significante daling ten opzichte van 2011.

³ XTC, Paddo's GHB, Amfetamine, Coke, Crack en heroïne

Conclusies

Minder drinkende jongeren

Het alcoholgebruik onder Nederlandse 15- en 16-jarigen neemt verder af. Jongeren starten later met het drinken van alcohol, waardoor steeds minder jongeren ervaring daarmee hebben.

Onveranderd veel drinkende jongeren hebben ervaring met bingedrinken

Als jongeren ervaring hebben met alcoholgebruik, hebben ze meestal ook al ervaring met bingedrinken. In de groep die wel eens alcohol heeft gedronken heeft 72% in de 4 weken voor het onderzoek tenminste 5 glazen alcohol gedronken bij één gelegenheid. Dat aandeel is niet significant afgenomen tussen 2011 en 2015.

Geen verschillen tussen bingedrinken bij jongens en meisjes

De verschillen tussen jongens en meisjes zijn verder afgenomen. Dat is vooral toe te schrijven aan jongens, onder hen is het bingedrinken significant gedaald van 53% in 2011 naar 38% in 2015. Het lijkt er op dat meisjes iets meer ervaring hebben met bingedrinken dan voorheen, maar deze verschillen zijn niet significant.

Drugsgebruik is niet toegenomen

Hoewel het drugsgebruik in de algemene bevolking is toegenomen (zie CBS/Trimbos-instituut, 2015), gebruikten 15- en 16-jarigen in 2015 niet meer drugs dan in 2011. De suggestie dat jongeren meer drugs zijn gebruiken, waarbij vaak een link gelegd wordt met de invoering van de leeftijdsgrens voor alcohol naar 18 jaar, wordt met deze cijfers voor de leeftijdsgroep 15-16 jaar niet ondersteund.

Over ESPAD

Het ESPAD-onderzoek vindt elke vier jaar plaats in veertig landen. De uitvoering van het ESPAD-onderzoek vindt in elk land plaats met dezelfde schriftelijke vragenlijst en gestandaardiseerde methodiek. De steekproeftrekking heeft twee stappen:

- 1 willekeurige steekproef uit alle scholen voor regulier voortgezet onderwijs;
- 2 willekeurige steekproef van klassen op alle deelnemende scholen.

In totaal namen in 2015 1700 15- en 16-jarigen Nederlandse scholieren deel aan ESPAD. Het Trimbos-instituut verzorgt het Nederlandse deel van ESPAD, het grootste internationale onderzoek op het gebied van middelengebruik onder jongeren.

Contactpersonen:

Ninette van Hasselt, programmahoofd Jongeren en Riskant Gedrag.
Voor inhoudelijke vragen over het ESPAD-onderzoek: Karin Monshouwer, hoofdonderzoeker.